

Ook al een bezoek gebracht aan Paleis Soestdijk?

Transformatie van een koninklijk monument

Door: Jeroen Mensink

Koningin Juliana en prins Bernard woonden bijna 70 jaar op Soestdijk. In 2006 heeft de RGD de opdracht gekregen na te denken over een nieuwe bestemming en sindsdien zijn het park en een deel van het paleis tijdelijk opengesteld voor publiek. Op 13 april bezocht het MCD Kennisnetwerk het paleis. Tijdens het bezoek passeerden verschillende ontwikkelmogelijkheden de revue. Het paleis moet een passende en bij voorkeur publieke betekenis krijgen. In afwachting van betere financieel-economische tijden vinden nadere verkenningen plaats waarin een puur commerciële bestemming en ook verkoop niet wordt uitgesloten.

Praktische les

De herbestemming van het paleis is, bij afwezigheid van een programma en een gebruiker, eerst zeer uitvoerig in kaart gebracht door twintig deelonderzoeken. Over de uitkomsten van die onderzoeken wordt op een transparante manier gecommuniceerd. Onder meer door de resultaten openbaar te maken via die website www.waardestelling.nl.

Paleis in transit

Vanaf 2006 zijn het park en een deel van het paleis geopend voor publiek. In de eerste vier jaar zijn er al 600.000 bezoekers geweest. Momenteel is het landgoed niet meer de hele week, maar op vrijdag, zaterdag en zondag toegankelijk voor publiek en vanaf maart 2011 biedt het ook ruimte aan culturele activiteiten, zoals de opera Orfeo ed Euridice, en andere kleinschalige initiatieven. In 2010 heeft de toenmalige verantwoordelijk minister Eimert van Middelkoop (Wonen, wijken en Integratie) een brief gestuurd aan de Tweede Kamer over de toekomst van het paleis. Daarin staat dat het paleis in principe een passende en bij voorkeur publieke betekenis moet krijgen en dat de staat eigenaar blijft, maar dat in afwachting van betere financieel-economische tijden nadere verkenningen zullen plaatsvinden, waarin een puur commerciële bestemming en mogelijk ook verkoop reële opties kunnen worden. In de tussentijd blijft het paleis in gebruik voor bezoekers en tijdelijke evenementen. Geïnteresseerden kunnen voorlopig dus nog op het landgoed terecht en gegadigden met een mogelijke herbestemming kunnen zich nog melden bij de RGD.

Een nieuwe toekomst in onzekere tijden

Het landgoed bestaat uit 18.000 m² aan gebouwen en 165 ha grond. De kosten voor restauratie/renovatie worden geschat op € 100 miljoen, waarvan € 65 miljoen voor het paleis. De

De uitkomsten van deze onderzoeken vormen de basis voor de ontwikkelde toekomstscenario's voor het landgoed. Daaruit blijkt bijvoorbeeld dat het paleis als museum ongeschikt is, omdat het gebouw geen grote bezoekersaantallen aankan. Enkele opties die de revue passeren zijn 'Paleis voor duurzaamheid', 'Wetenschap op Soestdijk', 'Huis der Nederlanden' en 'Paleis voor gezondheid'. Er is veel mogelijk, zolang het landgoed maar als geheel behouden blijft, er een functiemix blijft bestaan en een stabiele financiële motor aan het project gekoppeld wordt.

Toch zit een publiek-private coproductie om het landgoed in stand te houden er voorlopig niet in, nu de overheid door de financieel-economische situatie geen financiële toezeggingen kan doen over haar bijdrage en het proces in een impasse verkeert.

Koninklijke glans

De grootste aantrekkingskracht voor veel mensen is nog altijd dat onze vorige koningin, Juliana, en prins Bernard bijna 70 jaar lang het paleis hebben bewoond tot aan hun dood in 2004. Als bezoeker voel je je dan ook een voyeur, ook al zijn – op enkele oude kunstschaten na – alle persoonlijke bezittingen van de Koninklijke familie al niet meer in het gebouw aanwezig en is de vleugel met privévertrekken grotendeels afgesloten voor het publiek.

Wie verder kijkt, ziet een broos en uit de kluiten gewassen jachtslot in een prachtig landschapspark van vader en zoon Zocher (die ook verantwoordelijk zijn voor het Vondelpark in Amsterdam). De rondleiding door het paleis maakt duidelijk hoezeer dit gebouw is verknoopt met onze nationale geschiedenis. Het gebouw en - met name - de interieurs zijn adembenemend. Elke nieuwe bewoner heeft in de afgelopen eeuwen de beste architecten gevraagd om de aanpassingen en uitbreidingen te ontwerpen. De laatste keer gebeurde dat in 1937, toen prins Bernard en - toen nog - prinses Juliana hun intrek namen in het paleis. De inrichting van de eetkamer bijvoorbeeld is van een geraffineerde Hollandse zakelijkheid en de werkvertrekken van de prins en prinses zijn prachtig afgewerkt met zebrano fineer en, geïnspireerd door Villa Tugendhat van Mies van der Rohe, voorzien van een grote glazen pui die geheel in de vloer kan verdwijnen. Een echo van Europese moderne architectuur genesteld aan de achterzijde van het eeuwenoude paleis.

De deelnemers aan de voorjaarsexcursie van het kennisnetwerk MCD werden (vrijdag de 13^e) op Paleis Soestdijk ontvangen door Alfons Teuwisse, projectleider van het programmateam Herbestemming Soestdijk van de Rijksgebouwendienst. De RGD is al sinds 1971 namens de Staat der Nederlanden eigenaar van het landgoed en kreeg in 2006, na het overlijden van de laatste bewoners, de opdracht na te denken over een nieuwe bestemming voor het paleis. In de tussentijd is de RGD ook verantwoordelijk voor de activiteiten die er provisorisch kunnen plaatsvinden, zoals de tijdelijke openstelling voor het publiek die zeer succesvol is gebleken.

Voor meer informatie

- www.paleissoestdijk.nl
- www.rgd.nl/onderwerpen/de-gebouwen/paleis-soestdijk-herbestemmingsopdracht
- www.waardestelling.nl
- voor de opera Orfeo ed Euridice www.deuitrechtsspelen.nl